

Jakou státní podporu pro rodiny s vyššími příjmy?

Jaroslav Vostatek

Vysoká škola finanční a správní, Praha

Abstrakt

Důchodové systémy a systémy rodinné politiky mají řadu styčných bodů, nicméně jejich koncepce (sociální modely) jsou orientovány primárně samostatně, odděleně. Český systém důchodového pojištění je deformován mj. tím, že pojistné na toto pojištění je běžným příjmem státního rozpočtu. To svádí k zacházení s tímto „pojistným“, jakoby se jednalo o daň z příjmů. Sem patří i návrh Odborné komise pro důchodovou reformu na diferenciaci pojistného rodičů podle počtu vyživovaných dětí. Jeho předkladatelé usilují o zvýšení státní podpory pro rodiny s vyššími příjmy a argumentují přitom tím, že tyto rodiny vynakládají více peněz ve prospěch svých dětí, a chtěli by tyto „transfery“ „narovnat“ až do úhrady výše nákladů ušlé příležitosti, vyvolaných péčí o dítě. Takto extrémní požadavky nemají ani zastánci typického konzervativního sociálního modelu, o ostatních modelech a systémech již ani nemluvě. Odsouhlasený návrh komise je oproti tomu velmi skromný a analýzy ukazují, že jednoduché modelové řešení reformy rodinné politiky, spočívající v přechodu na podstatně vyšší univerzální přídávky na děti, by více přineslo i elektorátu příslušné vládní strany.

JEL: H24, H55, H53

Účelem diferenciaci pojistného na důchodové pojištění podle počtu vyživovaných dětí, které doporučila zavést Odborná komise pro důchodovou reformu (OKDR, 2015) je nižší zdanění rodin, především s vyššími výděly. To by mělo být zřejmé na první pohled, stejně jako to, že takový návrh by měl být analyzován a diskutován spolu s českým systémem přídávků na děti a daňového zvýhodnění na děti. Toto mé doporučení bylo odmítnuto s tím, že koncepce přídávků na děti i daňového zvýhodnění na děti jsou jiné – neposkytují se úměrně výdělkům rodičů.

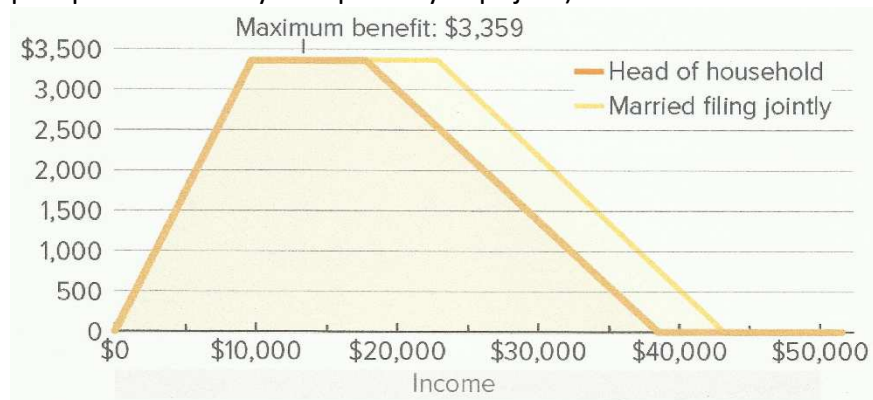
Cílem příspěvku je analyzovat zmíněný návrh OKDR v kontextu sociálních modelů rodinné politiky a zejména ukázat dopady tohoto návrhu na výši celkové fiskální podpory rodin s dětmi v relaci k jejich příjmům. K tomu využijeme především grafickou analýzu vlivu těchto dávek na celkovou výši této podpory.

Různé modely státní podpory rodin s dětmi

V zemích OECD se setkáme s několika sociálními modely rodinné politiky (Thévenon, 2011; Schleutker, 2014). Klasičtí liberálové považují plození a výchovu dětí za výhradně soukromou záležitost, stát se zde nemá nijak angažovat; tito liberálové uznávají pouze obecnou sociální pomoc pro ty, kteří se o sebe nemohou sami postarat. Moderní liberálové (např. Beveridge) doporučují univerzální přídávky na děti na úrovni existenčního minima, při existenci progresivní daně z příjmů. Neoliberálové se zasazují o slevy na dani z příjmů, určené výhradně pro nízkopříjmové rodiny. „Drsný“ neoliberální sociální model lze ilustrovat dnešní konstrukcí slevy na dani z příjmů (EITC) v USA, kdy při nulovém příjmu rodiny je sleva nulová, s rostoucím příjmem však sleva rychle roste – až do bodu (resp. malého intervalu) zlomu, kdy je nezávislá na výdělku a poté začíná poměrně rychlý pokles slevy na dani až na nulu. Konkrétní údaje za

rodinu s jedním dítětem v USA v roce 2015 jsou na obrázku 1. V některých zemích (např. ve Velké Británii) kombinují oba tyto přístupy: mají univerzální přídatky na děti a slevy na dani pro nízkopříjmové rodiny. U nás po (neo)liberálních vládách zbyla obrácená, špatná kombinace těchto dvou dávek: přídatky na děti se „testují“ na příjem a slevy na dani (daňové zvýhodnění na děti) jsou univerzální, netestované.

Obrázek 1: Sleva na federální dani z pracovních příjmů (EITC) v závislosti na výši příjmů (osa x) v USA v roce 2015: rodina s 1 dítětem (zdanění jednotlivce a společné zdanění manželů, za předpokladu nulových kapitálových příjmů)

Pramen: CBPP (2015)

Konzervativci se vždy zaštiťovali podporou rodiny, včetně klasické dělby práce v rodině (o děti v zásadě pečuje matka). Konzervativní model daně z příjmů respektuje platební schopnost rodin, optimem je progresivní daň z příjmů rodiny, s odpočty na poplatníka i členy rodiny; existenční minimum rodiny nesmí být zdaněno. Alternativou je (progresivní) zdanění rodinných příjmů v přepočtu na hlavu. Sociálně orientovaní konzervativci uznávají i přídatky na děti jako doplněk, náhradu za odpočitatelnou položku od základu daně z příjmů. V jakési „čisté“ podobě mají tuto kombinaci v Německu, říkají tomu „opční systém“ – rodina si vybere to, co je pro ni výhodnější: buď daňový odpočet, nebo univerzální přídatky na děti; většina rodin pobírá přídatky na děti. Tento systém posvětil německý ústavní soud: daňové osvobození existenčního minima dítěte lze podle jeho nálezu realizovat také formou přídatků na děti; podporu rodin s dětmi přitom představuje pouze ta část přídatků na děti, která převyšuje odpočitatelnou položku (Lenze, 2008). Rodiny s nízkými příjmy mohou ještě dostat „dětskou přírážku“ k přídatkům na děti.

Sociální demokraté ve světě kladou důraz na rovné šance pro každého, nezávisle na rodině a trhu. Modelově jsou výdělečně činní oba rodiče. Sociálně-demokratická sociální politika podporuje relativně vysoké přídatky na děti a odmítá daňové odpočty a slevy na dani, nejen na děti. Zabezpečení veřejných služeb pro rodiny s dětmi zdarma nebo za malý poplatek je v tomto modelu ještě důležitější než peněžité dávky. Daň z příjmů je progresivní. Řadu sociálně-demokratických prvků rodinné politiky převzaly i „konzervativní“ Francie a Německo. Např. v Německu před dvěma roky zavedli právo na místo v jeslích a školce od jednoho roku věku dítěte.

Česko: relativně vysoká státní podpora rodin nepokrývá životní minimum dětí

Máme přídatky na děti, ale jsou velmi nízké (500-700 Kč měsíčně) a ještě jen pro nízkopříjmové rodiny – rodiče dvou dětí ve věku 5 a 12 let nesmí mít čistý příjem vyšší než 23 640 Kč měsíčně. Máme také daňové zvýhodnění na vyživované dítě (1 117 - 1 417 Kč měsíčně, podle pořadí

dítěte), zde je naopak nutný minimální výdělek (55 200 Kč ročně) a OSVČ navíc nesmí příliš využívat „paušály“. V modelovém případě, používaném při mezinárodních srovnáních, čtyřčlenné rodiny s jedním živitelem a dvěma dětmi ve věku 2 a 7 let, představuje u nás součet přídatků na děti a daňového zvýhodnění na děti 20 % čisté průměrné mzdy v průmyslu (Turková, 2014). Takto vyjádřená úroveň státní podpory rodin je v mezinárodním srovnání s 18 zeměmi OECD (Ferrarini a kol., 2012) špičková, nejvyšší. Současně ale platí, že tyto dvě dávky pro děti ve věku 2 a 7 let činí celkem 3 544 Kč měsíčně, což je méně než oficiální české životní minimum pro tyto dvě děti v rodině (3 880 Kč měsíčně). To je výchozí česká realita, s níž můžeme i nemusíme být spokojeni – to závisí na koncepci celé sociální politiky, na sociálním modelu, ze kterého občané, strany či vlády vycházejí.

Náklady na děti jsou – v obvyklých případech – podstatně vyšší než uvedené oficiální české životní minimum pro děti. Zastánci navrhované diferenciaci pojistného podle počtu vyživovaných dětí argumentují tím, že výdaje na děti jsou významně vyšší v rodinách s vyššími příjmy. To je jistě pravda, zásadní politickou otázkou ale je, zda státní podpora dětí má být přímo úměrná příjmům rodičů, nebo zda má být jednotná pro všechny děti (univerzální), nebo zda zde má být nepřímá úměra (vyšší podpora pro nízkopříjmové rodiny). Obecně vzato jde o problém veřejné volby, volby sociální filozofie, resp. sociálního modelu (welfare regime), o nichž jsme se zmínili výše.

Vysoká státní podpora rodin s vysokými příjmy = „narovnání“?

Hampl (KDU-ČSL) a jeho podporovatelé v jeho týmu Odborné komise pro důchodovou reformu dokonce požadovali plnou úhradu průměrných nákladů na děti ve všech příjmových skupinách a k tomu ještě úhradu zatím blíže nekvantifikovaných nákladů ušlé příležitosti, způsobených tím, že rodiče ztrácejí čas výchovou dětí, místo aby např. vydělávali peníze, nebo se jinak realizovali (Hampl, 2015). Je to extrémní, ekonomizující přístup k dětem, který podpořili též i o tom, že výchova dětí je (soukromou) investicí do „lidského kapitálu“, kterou má plně zaplatit stát, resp. jeho prostřednictvím bezdětní a málodětní pojištěnci – mají se tak „narovnat“ transfery mezi rodinami a státem. Pokud jimi uváděné starší údaje o nákladech na děti přepočteme na dnešní příjmovou hladinu, tak nám vyjdou zhruba tyto relace: v pětině domácností s nízkými příjmy jsou měsíční výdaje na dítě zhruba 8 690 Kč, v prostřední pětině domácností asi 12 300 Kč a v pětině domácností s nejvyššími příjmy kolem 23 920 Kč měsíčně. Takhle nějak by si Hamplův tým představoval „narovnání“ transferů mezi rodinami a státem.

„Narovnání transferů mezi občany, rodinami a státem“ je obsaženo v „mandátu“ Odborné komise pro důchodovou reformu: komise má „navrhnout takovou podobu transferů mezi občany, rodinami a státem zprostředkovaných důchodovým systémem, která zajistí vyvážené a všeobecně akceptované postavení všech typů domácností“ (OKDR, 2014). Politika Hamplova týmu byla a je taková, že nejprve se demonstrují vysoké náklady na výchovu dětí, v závislosti na příjmech domácností, a ve finále se při hlasování najde většinová podpora pro diferenciaci pojistného na důchodové pojištění podle počtu vyživovaných dětí. Z odborného hlediska je zásadním problémem to, že navržená a odsouhlasená státní podpora rodin s dětmi, formou diferenciaci pojistného na důchodové pojištění, nemá nic společného s důchodovým systémem – a tento návrh (nápad) by vůbec neměl být projednáván na půdě důchodové komise. Pojistné není transferem „mezi občany, rodinami a státem, zprostředkovaným důchodovým systémem“, neexistují žádné takové transfery. Komplikovaná, mlhavá a nesrozumitelná formulace „narovnání“ těchto transferů v mandátu komise zřejmě měla zastřešit všechny možné návrhy na zvýšení státní podpory rodin s dětmi.

Asociální inženýrství

Cílená podpora rodin s vyššími či vysokými příjmy nezapadá do žádného sociálního modelu, z pohledu všech modelů ji lze považovat za asociální. Vyšší daňové slevy pro poplatníky s vyššími příjmy v konzervativních systémech totiž vyplývají z předpokládané progresivity sazeb daně z příjmů. Diferenciace pojistného na důchodové pojištění podle počtu dětí je výplodem úvah několika akademiků ve světě, jedná se o typické „sociální inženýrství“, opírající se o jednoduché demografické úvahy typu: když nebudou děti, nebude ani na starobní důchody. Takto jednoduše to neplatí a už vůbec z takové úvahy nelze vyvozovat potřebu zavést diferenciaci pojistného na důchodové pojištění podle počtu vyživovaných dětí. Zarputilí zastánci tohoto sociálního inženýrství dokonce požadují, aby veřejné starobní důchody byly pouze pro rodiče, kteří vychovali tři děti (částečný důchod i pro rodiče dvou dětí a jednoho dítěte); bezdětní a málodětní si mají naspořit v soukromých fondech. Takto to ale ve světě nefunguje (Vostatek, 2015).

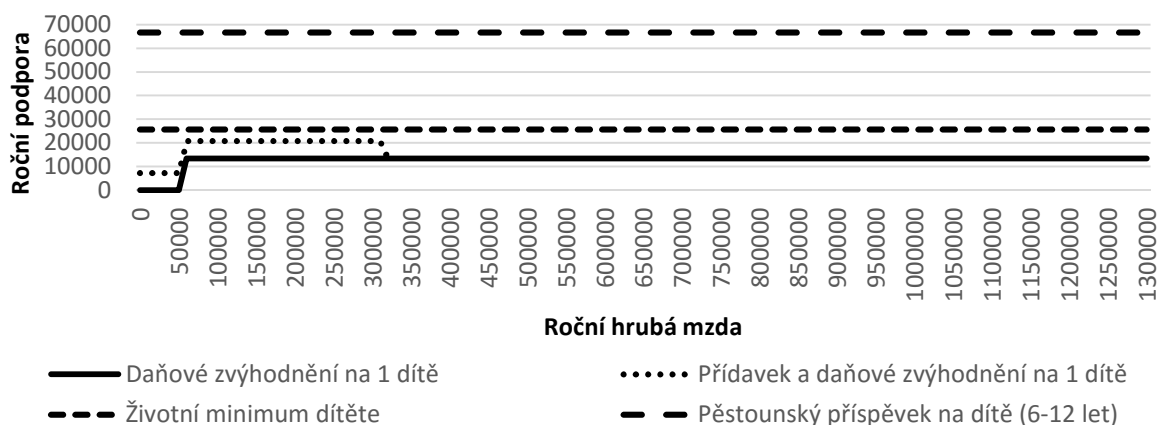
V praxi se uplatnila diferenciace pojistného na důchodové pojištění podle počtu dětí pouze na Slovensku od roku 2004; sleva za každé dítě – jen u jednoho z rodičů – byla 0,5 % ze mzdy (maximálně 4 % za všechny děti). Sleva byla zavedena na základě poslaneckého návrhu, přes odpor ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny; mj. se netýkala OSVČ. Po dvou letech byla zrušena se souběžným zvýšením daňového zvýhodnění na vyživované dítě. Diferenciace pojistného podle počtu dětí tak skončila jako zbytečná a nespravedlivá komplikace systému podpory rodin s vyživovanými dětmi.

Naše Odborná komise pro důchodovou reformu doporučuje ještě výraznější podporu rodin s dětmi, než tomu bylo na Slovensku: sleva na pojistném má činit až 7,5 % ze mzdy a má navíc platit pro oba rodiče, pokud budou výdělečně činní. A má to být jen začátek, protagonisté již mají připraveny další návrhy na státní podporu rodin s dětmi ze systému důchodového pojištění, které se vymykají jakékoliv koncepci sociálního důchodového pojištění. Základní moderní koncepce důchodového pojištění totiž spočívá v tom, že důchod je v zásadě plně závislý na zaplaceném pojistném – ne na počtu dětí. Péče o děti se uznává jen jako náhradní doba pojištění, po dobu až 4 let – což je ostatně i stávající česká praxe. Jak praví němečtí experti na penze i tamní manažeři a politici: rodinná politika není úkolem sociálního důchodového pojištění.

Závislost podpory rodin s dětmi na příjmech rodin

Dnešní úroveň státní podpory rodin s dětmi v ČR uvádíme na příkladu rodiny s jedním dítětem ve věku od 6 do 15 let na obrázku 2. Daňové zvýhodnění na dítě (13 404 Kč ročně) je nezávislé na výši mzdy (od poloviny minimální mzdy). U nízkopříjmových rodin k tomu přibude přídavek na dítě 7 320 Kč ročně. Navíc jsme do grafu přidali životní minimum na jedno dítě (25 680 Kč ročně) a také příspěvek na úhradu potřeb dítěte ve věku 6-12 let v pěstounské péči (66 600 Kč ročně), který lze považovat za teoretické maximum toho, kolik je stát ochoten platit za individuální péči o dítě této věkové kategorie, vedle přídavku na dítě a daňového zvýhodnění na dítě; pěstoun ještě pobírá odměnu pěstouna, v tomto případě 8 000 Kč měsíčně. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte je diferencován podle věku dítěte v rozmezí od 4 500 – 6 600 Kč měsíčně; což je podstatně méně, než se od státu požaduje pod hlavičkou „narovnání“ transferů.

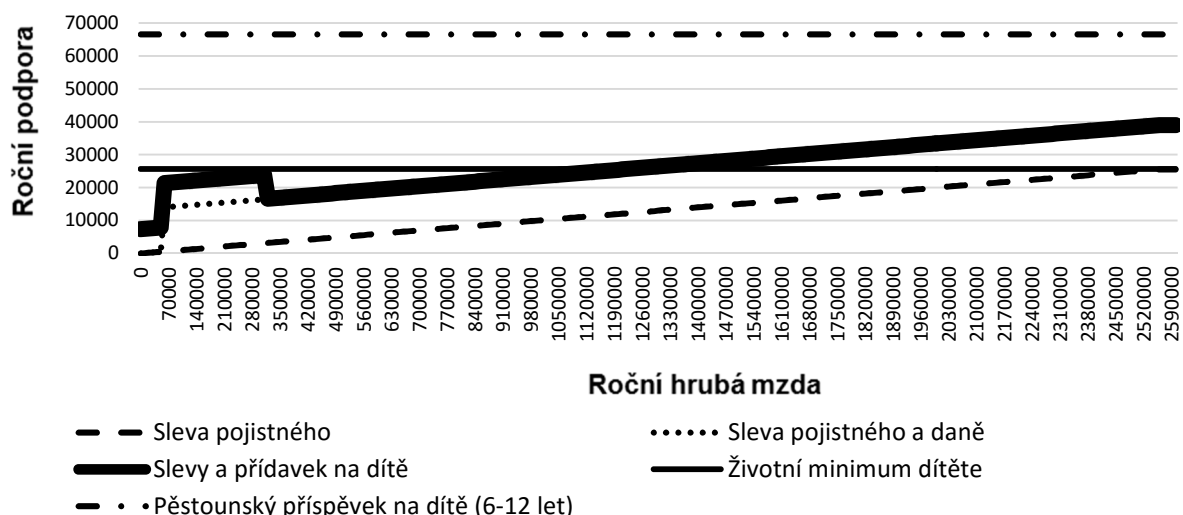
Obrázek 2: Závislost daňového zvýhodnění a přídatku na 1 dítě ve věku 6-15 let na výši roční hrubé mzdy

Pramen: autor

Zavedení slevy na pojistném až 7,5 % ze mzdy podle návrhu Odborné komise pro důchodovou reformu je podstatnou změnou systému státní podpory. Zavádí se tím třetí druh peněžitě podpory rodin s dětmi, se zcela jinou konstrukcí než je přídatek na dítě a daňové zvýhodnění na dítě. Zatímco české daňové zvýhodnění na dítě je („refundovatelnou“) slevou na dani z příjmů pro jednoho z rodičů, sleva na pojistném je de facto „daňovým rabatem“ pro oba rodiče, pokud jsou poplatníky pojistného, omezeným – co do výše – výdělkovým stropem při vyměření pojistného u každého z rodičů, který je aktuálně ve výši čtyřnásobku všeobecného vyměřovacího základu (letos $4 \cdot 26\,611$ Kč měsíčně). Agenda slevy na pojistném je zhruba dvojnásobná – ve srovnání s daňovým zvýhodněním na dítě.

Obrázek 3: Závislost navrhované slevy na pojistném, daňového zvýhodnění a přídatku na 1 dítě ve věku 6-15 let na výši celkové roční hrubé mzdy obou rodičů

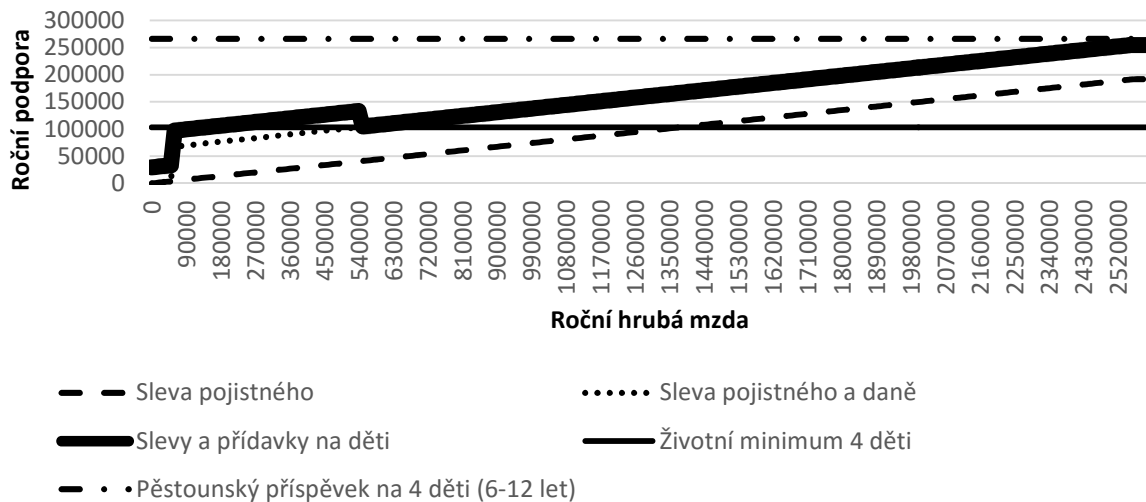

Pramen: autor

Obrázek 3 ukazuje přínos navrhované slevy pro rodiny s jedním dítětem, zde uvedená roční hrubá mzda je součtem výdělků obou rodičů. Pro naprostou většinu rodin s jedním dítětem je sleva na pojistném pouhým zlomkem daňového zvýhodnění. Obě tyto státní podpory jsou stejně vysoké, pokud rodiče vydělávají celkem 111 667 Kč měsíčně. Pro většinu rodin s jedním dítětem vychází sleva na pojistném na úrovni nižší než polovina daňového zvýhodnění.

Nejvyšší možná sleva na pojistném je 2 129 Kč měsíčně, tj. 1,9 násobek daňového zvýhodnění a také 99,5 % životního minima dítěte. Zvýhodnění rodičů s vysokými výdělků je zřejmé, nicméně se lze domnívat, že uvedené částky státní podpory tyto rodiče v zásadě nezajímají. I v součtu s daňovým zvýhodněním je sleva na pojistném podstatně nižší než příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči.

Obrázek 4: Závislost navrhované slevy na pojistném, daňového zvýhodnění a přídatku na 4 děti ve věku 6-15 let na výši celkové roční hrubé mzdy obou rodičů

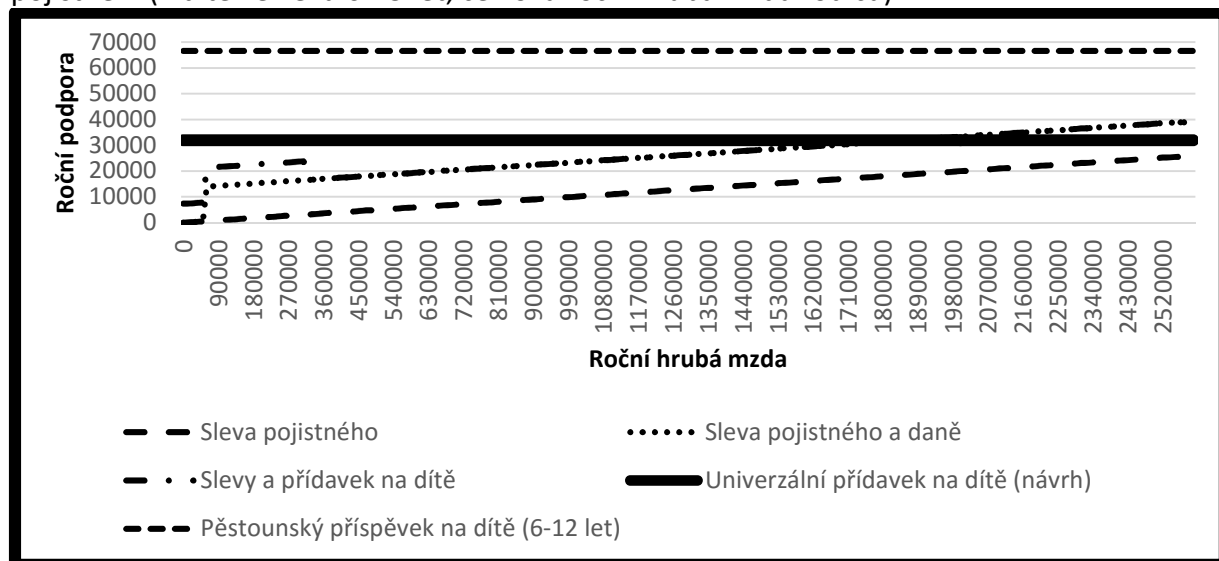

Pramen: autor

Při vyšším počtu dětí v rodině se již dnes mírně zvyšuje státní podpora v přepočtu na jedno dítě. Zavedení slevy na pojistném by mohlo působit stejným směrem, pokud k tomu budou vytvořeny další předpoklady, např. dostatek jeslí a školek za minimální poplatek. Obrázek 4 ukazuje přínos navrhované slevy pro rodiny se čtyřmi dětmi, i zde uvedená roční hrubá mzda je součtem výdělků obou rodičů. Také zde je pro naprostou většinu rodin sleva na pojistném zlomkem daňového zvýhodnění. Obě tyto státní podpory jsou stejně vysoké, pokud rodiče vydělávají celkem 70 240 Kč měsíčně. Sleva na pojistném je polovinou daňového zvýhodnění při celkovém výdělku rodičů 35 000 Kč měsíčně. Nejvyšší možná sleva na pojistném je 15 966 Kč měsíčně, což je trojnásobek daňového zvýhodnění a také 186,5 % životního minima 4 dětí, při výdělku obou rodičů minimálně ve výši maximálního vyměřovacího základu pro vyměření pojistného. Netroufám si posoudit míru významnosti navrhované slevy na pojistném za 4 děti pro rodiny s těmito příjmy, lze ale předpokládat, že sleva nebude motivem pro výchovu většího počtu dětí ani v těchto výjimečných případech. Ani v tomto maximálním případě nedosahuje celková výše státní podpory úroveň pěstounského příspěvku na 4 děti, nehledě již na to, že k tomuto příspěvku náleží i daňové zvýhodnění a případně i přídatky na 4 děti. Návrh na zavedení diferenciací pojistného důchodového pojištění je fakticky zvýšením zdanění příjmů těch pojištěnců, kteří nevychoávají děti. Ve stávajících českých podmínkách nemá zaplacené pojistné žádný vztah k poskytovaným důchodům. Pojistné je příjmem státního rozpočtu stejně jako daň z příjmů či daň z přidané hodnoty. Vzhledem k tomu, že „mandát“ Odborné komise pro důchodovou reformu neumožňuje ani navrhnout jakoukoliv zásadnější důchodovou reformu, představuje návrh na zavedení diferenciací pojistného jen využití fóra komise k prosazování politických zájmů. Jedinou „oporou“ pro zařazení diferenciací pojistného na program jednání bylo to, že tato daň nese označení pojistné na důchodové pojištění. Návrh na diferenciaci daně zvané pojistné na důchodové pojištění podle počtu

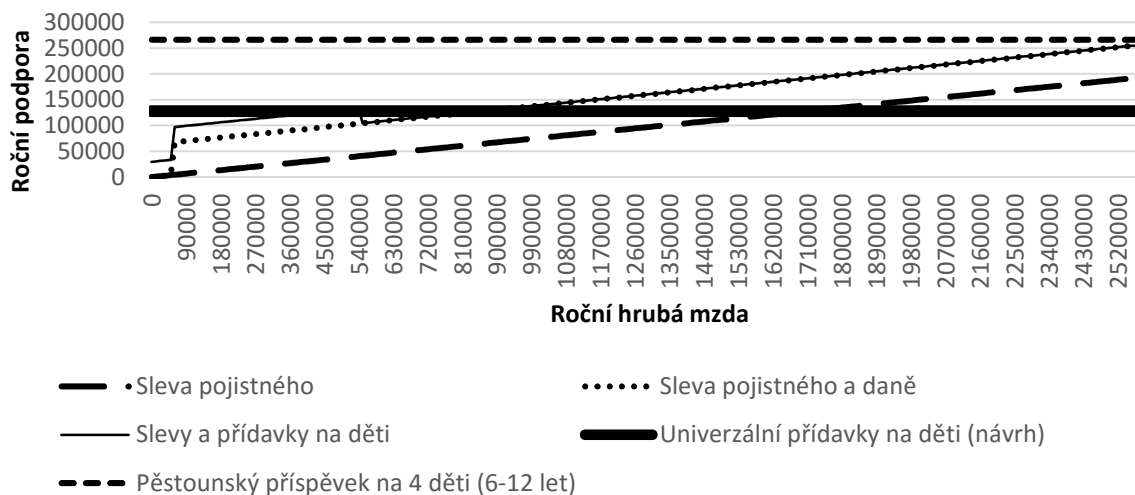
vyživovaných dětí navíc není fiskálně vyvážený – zvýšení daně pro bezdětné je asi o 4,8 mld. Kč nižší než snížení daně pro vícedětné (Holub, 2015).

Obrázek 5: Vlastní návrh na univerzální přídavek na dítě a návrh OKDR na zavedení slevy na pojistném (1 dítě ve věku 6-15 let, celková roční hrubá mzda rodičů)

Pramen: autor

Obrázek 6: Vlastní návrh na univerzální přídavky na dítě a návrh OKDR na zavedení slevy na pojistném (4 děti ve věku 6-15 let, celková roční hrubá mzda rodičů)

Pramen: autor

Protinávrhem k diferenciaci pojistného může být zavedení univerzálních přídavků na děti, místo dosavadních testovaných přídavků na děti a dosavadního daňového zvýhodnění na dítě, ve výši např. 10 % ze všeobecného vyměřovacího základu pro výpočet důchodů, tj. v podmínkách roku 2015 ve výši 2 660 Kč měsíčně na každé dítě. Dopad na rodinu s jedním dítětem, ve srovnání s návrhem na diferenciaci pojistného, demonstrujeme na obrázku 5, dopad na rodinu se čtyřmi dětmi na obrázku 6. Návrh předpokládá každoroční indexaci přídavku na dítě, shodně s pravidly indexace dnešní základní výměry důchodů. Tento návrh má dokonce jistou vazbu na důchody, protože jeho realizací by byla odstraněna diskriminace (nevýdělečně činných) důchodců při poskytování daňového zvýhodnění na dítě: důchodci totiž v zásadě nejsou plátcí daně z příjmů, proto nemají ani nárok na daňové zvýhodnění.

Diskriminací těchto důchodců by vlastně byla i diferenciací pojistného podle počtu dětí, protože oni neplatí ani pojistné.

Závěry

Český systém státní podpory rodin s dětmi je daleko od jakéhokoliv rozumného modelu. Podstatným nástrojem zvýšení porodnosti by mělo být zavedení nároku na místo v jeslích a školkách za minimální nebo nulový poplatek. Jednoduše lze zefektivnit i přídavky na děti a slevy na dani z příjmů. S využitím zahraničních zkušeností lze doporučit především univerzální přídavky na děti, se sazbou na úrovni životního minima dítěte, jejichž výplata by byla podmíněna řádnou péčí o dítě. To by přineslo i více peněz pro vyšší příjmové skupiny, na něž cílí návrh za zavedení slevy na pojistném. Pomohlo by to i důchodcům pečujícím o děti, kteří – pokud nejsou výdělečně činní – nemají nárok na daňové zvýhodnění na děti. Je u nás rozšířena víra, že daňové zvýhodnění na dítě motivuje rodiče k pracovní činnosti, nikdo to ale nejen u nás neprokázal. Zastánci daňového zvýhodnění by měli podporovat jeho zvýšení na úkor přídavků na děti a jeho neposkytování rodičům s vyššími příjmy ... a také vymyslet, co udělat s důchodci pečujícími o děti, kteří toto zvýhodnění nepobírají proto, že jejich důchody se u nás nezdaňují. Hlavní výhodou pro osoby a rodiny s vyššími a vysokými příjmy u nás je neexistence progresivních sazeb daně z příjmů – ve srovnání se západními zeměmi. Tato „výhoda“ je daleko významnější, než výhoda z případného zavedení slev na pojistné na důchodové či jiné pojištění z titulu výchovy dětí. Návrh na zavedení slevy na pojistném na důchodovém pojištění, který nemá nic společného s důchody, je pokusem o zaplevelení již beztak nedobrého systému státní finanční podpory rodin s dětmi.

Jistým paradoxem (nejen) české rodinné politiky je to, že celková úroveň daňového zvýhodnění na dítě a přídavku na dítě je v relaci ke mzdám velmi vysoká a přitom nedosahuje úrovně životního minima dětí. Přitom si uvědomujeme, že z pohledu sociálně-demokratického modelu zaostáváme na úseku veřejných služeb pro rodiny s dětmi. Konzervativně orientovaná část českého politického spektra by si v této souvislosti mohla uvědomit, že např. Německo se v tomto ohledu významně posunulo směrem k sociálně-demokratickému modelu. Domnívám se, že racionální návrhy na zvýšení celkové státní podpory rodin s dětmi mají do budoucna minimálně šanci na úspěch – i v zájmu propopulační politiky. Minimálně by bylo účelné nastolit otázku celkové státní podpory seniorů v relaci k těžce podpoře dětí a juniorů. Z čistě věcného hlediska lze hodně ušetřit rychlejším zvyšováním důchodového věku – zdraví senioři starobní důchod nepotřebují. Děti si vydělávat nemohou...

Odvolávky

CBPP (2015). Chart Book: The Earned Income Tax Credit and Child Tax Credit. Washington: Center on Budget and Policy Priorities.

<http://www.cbpp.org/sites/default/files/atoms/files/1-7-15tax-chartbook.pdf>

Ferrarini, T., Nelson, K., Höög, H. (2012). The Fiscalization of Child Benefits in OECD Countries. GINI Discussion Paper 49. Amsterdam Institute for Advanced Labour Studies (AIAS). Amsterdam: University of Amsterdam. http://www.gini-research.org/system/uploads/381/original/DP_49_-_Ferrari_Nelson_H_g.pdf?1345650142

Hampl, O. (2015). Narovnaní transferů mezi rodinou a společností v rámci důchodového systému ČR. <http://www.duchodova-komise.cz/wp-content/uploads/2015/09/O.-Hampl->

[Narovn%C3%A1n%C3%AD-transfer%C5%AF-mezi-rodinou-a-spole%C4%8Dnost%C3%AD-v-r%C3%A1mci-d%C5%AFchodov%C3%A9ho-syst%C3%A9mu-%C4%8CR-6.-srpna-2015.pdf](#)

Holub, M. (2015). Dependency of Pension Insurance Contributions on the Number of Raised Children. Příspěvek na konferenci Public Economics and Administration 2015. Rukopis. Ostrava: VŠB – TU Ostrava.

Lenze, A. (2008). Die Verfassungsmäßigkeit eines einheitlichen und der Besteuerung unterworfenen Kindergeldes. Rechtsgutachten. Arbeitspapier 151. Düsseldorf: Hans-Böckler-Stiftung. http://www.boeckler.de/pdf/p_arbp_151.pdf

OKDR (2014). Mandát Odborné komise pro důchodovou reformu. http://duchodova-komise.cz/wp-content/uploads/2014/07/Mandat_Odborne_komsie_pro_duchodovou_reformu.pdf

OKDR (2015). Návrh diferenciací sazeb pojistných odvodů pro rodiny s dětmi. <http://www.duchodova-komise.cz/wp-content/uploads/2015/05/N%C3%A1vrh-diferenciaci-sazeb-pojistn%C3%BDch-odvod%C5%AF-pro-rodiny-s-d%C4%9Btmi-21.-kv%C4%9Bt%C5%A9na-2015.pdf>

Schleutker, E. (2014). Fertilität, Familienpolitik und Wohlfahrtsregime. Comparative Population Studies, ročník 39, č. 1. Wiesbaden: Federal Institute for Population Research. <http://www.comparativepopulationstudies.de/index.php/CPoS/article/view/129/149>

Thévenon, O. (2011). Family Policies in OECD Countries: A Comparative Analysis. Population and Development Review, ročník 37, č. 1.

Turková, I. (2014). Podpora rodin s dětmi z pohledu veřejných financí. Seminární práce na doktorském studiu. Praha: VŠFS.

Vostatek, J. (2015). Děti, peníze a pojistné. FÓRUM sociální politiky, ročník 9, č. 2.